

Cześć urzędowa.

Jego c. i k. Apostolska Mość raczył najwyższem postanowieniem z 19. sierpnia b. r. mianować dr. Ignacego Ressig, krajowego radcę medycynalnego, radcą namiestnictwa drugiej klasy i krajowym referentem sanitarnym przy namiestnictwie galicyjskiem.

Taaffe m. p.

J. Ex. minister spraw wewnętrznych nadał systemizowaną przez ustawę z 30. kwietnia b. r., Dz. ustaw państwa nr. 68, posadę krajowego weterynarza dla Galicji weterynarzowi krajowemu, dr. Józefowi Werner.

Szef c. k. Namiestnictwa mianował ukończonych słuchaczy praw i kandydatów konceptowych Marcina Paczowskiego i Józefa Arvaya prowizorycznymi adjunktami konceptowymi namiestnictwa.

C. k. sąd krajowy wyższy w Krakowie nadał opróżnioną posadę adjunkta sądowego przy sądzie obwodowym w Rzeszowie, Antoniemu Gabryszewskiemu, auskultantowi sądu obwodowego w Tarnowie.

Cześć nieurzędowa.

Pląte posiedzenie Sejmu krajowego dnia 25. sierpnia 1870.

Marszałek krajowy książę Leon Sapieha zajął posiedzenie o godzinie 11 $\frac{1}{2}$, przed południem. Obecnych posłów było 127. Ze strony rządu c. k. komisarz rządowy radca Namiestnictwa p. Pauli.

Protokół ostatniego posiedzenia został odczytany i bez zmiany przyjęty. Odczytano potem dalszy spis petycji wniesionych do Sejmu: 31) Wydział powiatowy w Starem mieście o zmianę ustawy o reprezentacji powiatowej. 32) Zwierzchność gminy miasta Jarosławia o statut dla miasta tegoż. 33) Taż zwierzchność o wyjednanie ostatecznego załatwienia względem wynagrodzenia za zniesione czynsze emfiteutyczne. 34) Taż zwierzchność o poparcie w namiestnictwie sprawy względem oddania szpitalu ubogich pod zarząd gminy. 35) Wydział powiatowy w Stanisławowie o jednorazową subwencję 2000 złr. dla tamtejszej szkoły rolniczej ludowej. 36) Gmina Humnicka w swoim tudzież innych gmin imieniu o zniesienie zaprowadzonych dwóch rogatki w mieście Brzozowie. 37) Komitet ku wydawnictwu dzieła „Encyklopedia krajoznawstwa Galicji“ o wsparcie 2000 złr. na to wydawnictwo. 38) Osada ruska gminy Rycheice o oddzielenie osady ruskiej od osady polskiej. 39) Stróże przy kancelaryi Wydziału krajowego o podwyższenie ich teraźniejszej płacy.

P. Skwarczyński wnosi, ażeby petycję wydziału powiatowego w Stanisławowie o subwencję dla szkoły rolniczej odesłano do komisji budżetowej. Wniosek przyjęty.

Sekretarz dr. Pfeiffer odczytuje następującą interpelację p. Skwarczyńskiego i innych do c. k. komisarza rządowego:

„Zważywszy, że Wydział krajowy wygotował rozmaite wnioski do ustaw i wiele innych ważnych spraw, które jedynie z powodu spodziewanej krótkości obecnej sesji wniesione nie są, — zważywszy, że w razie sprawdzenia się wieści o jej odroczeniu odpowiedniemi, byłoby przystąpienie do formalnego traktowania spraw pomienionych, zapytują podpisani, czy obecna sesya zamknięta, czy też odroczoną zostanie?”

C. k. komisarz rządowy oświadcza, iż upoważniony jest oznajmić, że teraźniejsza sesya sejmowa przed zwołaniem Rady państwa nie zostanie zamknięta lecz tylko odroczoną. (Brawo.)

Następnie złożyli posłowie, których wybory zostały sprawdzone przepisane przyrzeczenie w ręce marszałka.

Z porządku dziennego przedkłada p. Haller sprawozdanie Wydziału krajowego nad wnioskiem unormowania etatu osób i płac służby lekarskiej i administracyjnej przy szpitalu powszechnym we Lwowie, tudzież przy szpitalach św. Łazarza i św. Duchu w Krakowie.

Izba uwalnia sprawozdawcę od czytania tego obszernego elaboratu.

P. Kowalski wnosi, ażeby przedmiot ten odesłano do komisji budżetowej.

P. Haller wnosi, ażeby do rozpoznania tego przedmiotu wybrano osobną komisję z 3 członków, gdyż zaprojektowana reorganizacja służby w szpitalach jest sprawą zbyt ważną i na dłuższy czas obliczoną. Należy ją przeto gruntownie i wszechstronnie zbadać.

P. Dąbrowski popiera wniosek p. Hallera jako odpowiadający wnioskowi p. Wolskiego. Komisya ta powinna się składać z ludzi biegłych i z przedmiotem obeznanych, gdyż od niej zależeć będzie całe uregulowanie służby szpitalnej. Komisya ta załatwi oraz wniosek p. Wolskiego.

Wniosek p. Hallera przyjęty.

Nastąpiło pierwsze czytanie wniosku p. Wolskiego w przedmiocie oddania dozoru chorych w Lwowskim szpitalu powszechnym Siostram Miłosierdzia.

P. Wolski oświadcza się za odesłaniem jego wniosku do zaproponowanej przez p. Hallera osobnej komisji. Dla uzasadnienia swego wniosku zwraca mowca uwagę na to, że kontrakt zawarty z Siostrami Miłosierdzia obciąża budżet krajowy stałym wydatkiem 10.000 złr., który następnie za lat kilka podniesie się do 12.000 złr. W bieżącym roku z powodu pierwszego zaprowadzenia zmian przypadnie nadzwyczajny wydatek zbliżający się do 20.000 złr., tak że ogólny wydatek w tym roku wynosiłby około 30.000 złr. Co do kwestyi nagłości robi mowca uwagę, że z dniem 1. grudnia r. b. ma być przyjętych 26 Sióstr Miłosierdzia i 6 Sióstr Postulantek, przez co wielu chorych musiałoby ustąpić i musiano ich umieścić w osobnej filii. W interesie funduszu krajowego i w interesie Sejmu, w którego atrybucje wkroczył, zdaniem mowcy, Wydział krajowy, zawierając kontrakt z Siostrami Miłosierdzia, należy tę sprawę załatwić jeszcze przed odroczeniem sesji, dlatego proponuje, ażeby wniosek jego został odesłany do komisji szpitalnej i aby komisya ta najdalej do 29. b. m. sprawozdanie swoje bez poprzedniego drukowania przedłożyła Izbie.

P. Haller popiera wniosek p. Wolskiego ażeby komisya jeszcze przed odroczeniem sesji przedłożyła sprawozdanie, a to dla tego, aby się z dochodzeń komisji okazało, że to co p. Wolski na poparcie swego wniosku przytoczył, mianowicie co do cyfer nie zupełnie jest dokładnem.

Przy głosowaniu wniosek p. Wolskiego przekazano znaczną większością głosów wybrać się mającej komisji, z poleceniem ażeby bez poprzedniego drukowania przedłożyła sprawozdanie jeszcze przed odroczeniem sesji sejmowej.

Nastąpiło sprawozdanie Wydziału krajowego o zamknięciu rachunków za r. 1869. Na wniosek p. Grossa odesłano przedmiot ten bez czytania do komisji budżetowej.

Będąc na porządku dziennym drugie czytanie statutu miasta Lwowa odroczone do przyszłego posiedzenia ponieważ sprawozdawca komisji p. Czajkowski jako wyborca odjechał do Żółkwi.

Następnie odbyły się wybory zastępców do Wydziału krajowego.

Z kuryi większych posiadłości wybrany został p. Podlewski większością 30 głosów na 31 głosujących.

Z kuryi miast i izb handlowych wybrany p.

Szemelowski większością 19 głosów na 29 głosujących.

Z kuryi gmin wiejskich wybrany p. Kowalski większością 47 głosów na 67 głosujących.

Następuje wybór 3 zastępców z całego Sejmu pojedynczo.

Zastępcą członka Wydziału krajowego p. Krańskiego wybrany p. Skwarczyński większością 86 głosów na 112 głosujących.

Zastępcą członka Wydziału krajowego p. Ławrowskiego wybrany został Dr. Pfeiffer większością 73 głosów na 104 głosujących, a zastępcą członka Wydziału krajowego p. Hallera wybrany Dr. Wesołowski większością 74 głosów na 104 głosujących.

Nastąpił wybór komisji szpitalnej z pięciu członków. Rezultat wyboru następujący: Głosujących było 107, absolutna większość 54. Z tych otrzymali pp. Piotrowski 96, ks. Kulczycki 69, Dr. Wolski 65, Dr. Hoszard 62; zatem wybrani absolutną większością. Po nich najwięcej głosów otrzymali: Dr. Rydzowski 47, Spławiński 44, Paszkowski 41. Przy uzupełnianym wyborze jednego członka tej komisji nikt nie otrzymał absolutnej większości. Na 107 głosujących najwięcej głosów mieli: pp. Spławiński 46, Paszkowski 22. Przystąpiono do ściślejszego wyboru między tymi dwoma posłami. Rezultat ogłoszony będzie na przyszłym posiedzeniu.

Sekretarz oznajmia, że komisya petycyjna się ukonstytuowała. Przewodniczącym wybrany Dr. Czajkowski, sekretarzem p. Firlej.

P. ks. Ozarkiewicz przedkłada wniosek o przedłużenie drogi Śniatyńsko-Horodeńskiej. Wniosek ten będzie drukowany i przyjdzie na porządek dzienny.

P. ks. Halka wnosi interpelację do c. k. komisarza rządowego w sprawie likwidacji nadobowiązkowych robót przy drogach kilku gmin, przy drogach krajowych i zapytuje, w jakim stadium ta sprawa obecnie się znajduje i co zamierza c. k. rząd uczynić, ażeby potrzeby i słuszne prawa gmin interesowanych zostały zaspokojone.

C. k. komisarz rządowy oświadcza, że na tę interpelację odpowie na jednym z najbliższych posiedzeń.

Posiedzenie zamknięte o trzy kwadransy na trzecią po południu. Przyszłe posiedzenie w piątek o godz. 11.

Porządek dzienny: 1) Dalszy ciąg sprawdzenia wyborów. 2) Wnioski Wydziału krajowego o przyzwolenie na pobór myta. 3) Wnioski Wydziału krajowego o podwyższenie dodatków gminnych. 4) Sprawozdanie komisji o statucie dla miasta Lwowa.

Lwów, 26. sierpnia.

Przy odbytych wczoraj wyborach posłów na Sejm z większych posiadłości wybrany został z powiatu żółkiewskiego właściciel dóbr p. Antoni Jabłonowski a z powiatu stryjskiego właściciel dóbr p. Tomasz Horodyski.

Już po wyjściu gazety otrzymaliśmy wczoraj następujące telegramy:

Wiedeń, 25. sierpnia. Podana w porannych dziennikach pogłoskę o bliskim przyjeździe rosyjskiego następcy tronu do Wiednia uważają kompetentne koła za pozbawioną wszelkiej podstawy. Tożsamo zmyślone są zupełnie, rozsiewane przez dzienniki wiedeńskie jednakże ignorowane pogłoski o przesileniu ministerstwa.

Berlin, 25. rano. Urzędowa depesza z Barle-duc z dnia 24. bm. 9. godzina wieczorem donosi: Nieprzyjacieli opuścił Chalons. Nasze przednie strażnice znajdują się już po za Chalons. Armia idzie dalej naprzód.

„Wiener Abendpost“ pisze: „Dzienniki węgierskie rozpuściły tendecyjną wiadomość, że minister wojny dla całego państwa, baron Kuhn, nie użył na cele przepisane udzielonych przez delegacye pieniędzy i że przeto armia niema dostatecznej ilości broni, amunicyi, ubioru itd.

„Delegacye niezadługo będą mogły powziąć odmiennie i gruntowne przekonanie. Tymczasowo zaś wystarczy na odparcie takich bezzasadnych oskarżeń podniesionych przed bliskim zgromadzeniem delegacyi, to zapewnienie, że przy ścisłym przestrzeganiu celu wytkniętego uchwalonym przez delegacye funduszów zaopatrzone armię obficie w broń amunicyę, mundury i inne potrzebne rzeczy.

„Co się zaś tyczy wiadomości podanej równocześnie i w związku z poprzednim oskarżeniem, jakoby minister wojny dla całego państwa, baron Kuhn, sprzeciwiał się rozwojowi armii honwedów niepozwalając na zawiązanie artyleryi honwedów i innych technicznych oddziałów wojskowych — to skonstatować możemy, że podobne przypuszczenia nie mają żadnej podstawy, gdyż sprawa ta dotąd jeszcze nie była przedmiotem narady. Jestto jednakże rzeczą pewną, że i tutaj minister wojny trzymać się będzie i musi swego ściśle określonego, prawnego stanowiska dotąd, dopóki opatrzone w najwyższą sankcyę ustawa wojskowa nie zostanie zmienioną.“

Berlin. Berlińskie dzienniki ogłaszają następujący list pisany na pobojowisku przez króla do królowy:

Rézonville, 19. sierpnia 1870 r.

Dzień wczorajszy był dniem nowego zwycięstwa, którego rezultatów nie można jeszcze obliczyć.

Wczoraj z rana ruszyły korpus 12., gwardya i korpus 9. przeciwko północnemu traktowi Metz-Verdun aż do St. Marcel i Doncourt, za nimi postępowały korpusy 3. i 10., podczas kiedy 7. i 8. a później i 2. pozostały pod Rézonville, skierowane przeciwko Metz.

Podczas gdy wpraw wymienione korpusy zwróciły się w prawo, w okolicy bardzo lesistej ku Verneville i St. Privat, rozpoczęły korpusy 7. i 8. atak na Gravelotte, nie zbyt silny, ażeby oczekiwać, dopóki nie nastąpi dalekie obejście silnej pozycyi Amanvillers Chatel aż do żwirówki prowadzącej do Metz. Korpusy wykonywające obejście, wzięły dopiero o godzinie 4tej z południa udział w walce, korpus zaś 9. stanowiący oś ruchu oskrzydającego, począł już o godzinie 12tej walczyć. Nieprzyjaciel stawiał w lasach zacięty opór, tak że można było tylko z wolna postępować naprzód. St. Privat zdobyła gwardya, Verneville 9. korpus, 12. korpus i artylerya 3. korpusu przyłączyły się teraz do walki.

Gravelotte zajęły wojska 7. i 8. korpusu, oraz lasy po obydwóch stronach i utrzymały je, ponosząc wielkie straty.

Ażeby na odparte w skutek oskrzydlenia wojska nieprzyjacielskie raz jeszcze można było uderzyć, przedsięwzięto przy zapadającym zmroku atak przez Gravelotte, który napotkał na tak ogromny ogień z za rowów strzeleckich, en étage wniesionych, i ogień działowy, że przybyły co dopiero 2. korpus musiał się rzucić na nieprzyjaciela z bagnietem w ręku, w skutek czego silną tę pozycyę zajął i utrzymał.

Około pół do dziewiętej zamilkł z wolna ogień na wszystkich punktach. Przy ostatnim ataku nie brakło i dla mnie owych historycznych granatów z pod Królowogrodu, z których mnie tym razem minister wojny v. Roon oddał. Wszystkie wojska, które widziałem, witały mnie pełnym entuzjazmem okrzykiem „hurra!“ Dokazywały one cudów waleczności przeciwko równie dzielnemu nieprzyjacielowi, który każdego kroku bronił i często przedsiębrał ataki zaczepne, które za każdym razem bywały odparte.

Jaki teraz będzie los nieprzyjaciela, który w obwarowanym, bardzo silnym obozie ściśnięty stoi, nie da się jeszcze obliczyć.

Wzdrygam się pytać o straty i wymienić nazwiska, ponieważ niestety wyliczają za wiele znajomych, często bez dostatecznej podstawy. Twój pułk (królowy) miał się bić świetnie, Waldersee jest ranny, ciężko ale nie śmiertelnie, jak powiadają. Chciałem tu biwakować, znalazłem przecież po kilku godzinach pokój, w którym spocząłem na przywiezionym królewskim lazaretowym wozie, ponieważ zaś nie mam z sobą żadnego pojazdu z Pont à Mous-

son, przeto od 30tu godzin jestem od stóp do głów ubrany.

Dziękuję Bogu, że nam dał zwycięstwo.

Wilhelm.

— Strata 5. pruskiej dywizyi w walce pod Saarbrücken dnia 6. b. m. przy szturmie na Spicheren obliczoną obecnie została na podstawie raportów lekarskich i innych. Wynosi ona 2297 ludzi. Z tych poległo 239, rannych było 1486 a 572 nie można było odszukać. Z rana dnia 7. sierpnia byli już w Saarbrücken obecnymi i w czynności obadwaj lekarze armii i dwaj lekarze do konsultacyi, Bardeleben i Busch. Tego samego rana już 5 lazaretów polowych, każdy po 200 łózek, było ustawionych, trzy inne lazarety polowe wkrótce ich liczbę powiększyły. Również w tym samym dniu z rana wysłano jeszcze 500 rannych do Bingerbrück. — Ewakuacya lazaretów polnych tak szybko uskuteczniłą została, że już dnia 11. sierpnia 10 tamże ustawionych lazaretów polowych za wojskiem ruszyć mogło. — Dla rannych w walce pod Metz w dniu 14. b. m. rozporządzała pierwsza armia na razie 28 lazaretami polnemi.

— Z Woerth piszą pod dniem. 12. sierpnia do „Frankfurter Journal“: „Szpitale przepełnione są rannymi wszelkiego gatunku. Masa ludzi poświęciła się tu służbie zdrowia, nie mając atoli do tego należącego przygotowania. Wyjątek z nich stanowią naturalnie turnerzy z Palatynatu i dobrze wyćwiczony berliński korpus sanitarny, pod przewodnictwem barona Richthofena; korpus ten liczy, nawiasem powiedziawszy, wielu Polaków, którzy się pod kierownictwem niejakiego pana Kunawskiego (?) połączyli w osobny oddział. Wiele trudności mają rozmaite korpusy do przewyciężenia z powodu braku żywności. Nieprzyjaźnie usposobiona ludność nie zgoda nie daje dobrowolnie, a żywność dawaną po kwartarach ilustruje trafnie ostrzeżenie komendanta, ażeby przy spożywaniu jada i napojów zachować jak największą ostrożność, gdyż otrucia łatwo wydarzyć się mogą.“

— Z Kolonii donoszą, że działa oblężnicze wywożą ze wszystkich twierdz pruskich dla rozpoczęcia regularnego oblężenia Metz, które ma być niebawem zarządzane.

„Berliner Börsenzeitung“ podała wiadomość, że w armii pruskiej wybuchła epidemia. „N. A. Ztg.“ odpowiada na to, że w armii pruskiej dotąd jeszcze nie pojawiły się żadne zatrważające choroby.

Paryż. „Histoire“ donosi, że cesarzowa Eugenia przeznaczyła dla rannych pałac w Compiègne i ogród Tuileryów.

„France“ donosi, że oprócz posiedzeń ministrów, odbyły się jeszcze nadto 18. b. m. wieczorem i 19. rano dwa posiedzenia członków tajnej rady.

„Patrie“ dowiadyuje się, że 19. bm. odbyło się u gubernatora miasta Paryża, generała Trochu, zgromadzenie oficerów sztabowych, którzy wezmą udział w obronie Paryża.

„Gaulois“ donosi, że 16. b. m. bombardowano Toul. Według telegramu „Pressy“ z Brukseli twierdza Thionville jest zupełnie cernowaną przez wojska pruskie.

— O śmierci generała Douai pod Weissenburgiem, następujące podaje szczegóły „Monitor.“

„W chwili, gdy bitwa była przegrana, generał milczący i ponury, spoglądał ze szczytu wzgórza na ostatnie pułki swojej dywizyi, zstępujące z wyżyny, gdzie je dziesiątkował ogień nieprzyjacielski. Wszystkie cokolwiek uczynić można, aby los przełamać, uczynił. Nie miał już pod ręką ani batalionu, ani kompanii, bitwa, którą od rana toczył, pochłonęła wszystko. Wtedy wydaje swym adjutantom i oficerom ordynansowym rozkazy udania się w różnych kierunkach, a sam zstępuje z wolna ze wzgórza. Znalazszy się w jarze, dobywa pistoletu z olstra swego siodła, druzgocze nim głowę swemu koniowi i z szablą w ręku, z wolna drapie się na stok przeciwnego wzgórza. Żołnierze rozmaitej broni i rozmaitych pułków spotykają go. Rzucają się na przeciw niemu i chcą go powstrzymać. Dziesięć głosów pyta go naraz, dokąd idzie?... Na nieprzyjaciela! odpowiada generał i idzie naprzód, żołnierze za nim. Jest ich garstka, wszyscy go otaczają. Inni przybiegają, poznają generała i chcą mu zastąpić drogę. Odsuwa ich ruchem i postępuje dalej. I ci sami żołnierze, przerażeni takim bohaterstwem, idą w jego ślady i drapią się na wzgórze, wystrzeluwając ostatnie swe naboje. Straszny jednak ogień szerzy się

ze szczytu wzgórza i zmiata tu i owdzie ludzi, których przykład generała elektryzował. Inni doganiają go, próbują raz jeszcze wstrzymać swego wodza, lecz on wskazując szczyt wzgórza końcem swej szpady, wstrząsa głową i nie przerywa straszego pochodu. Padają koło niego co chwila. On sam jeden nietknięty, lecz zimno patrząc na nieprzyjaciela, z podniesionem czołem, z ogniem w oku, posuwa się przez linie ludzi kartaczami powalonych. Nagle wstrzymuje i chwiać się zaczyna. Żołnierz, którego oszczędzały kule, biegnie ku niemu. Generał Douai już nie żył. Gdy tacy ludzie padają na ziemię oczyszczą, zwłoki ich są zasiewem bohaterów.“

— Alzacya jęczy według doniesienia gazet francuskich pod ciężarami nałożonemi przez wojska koalicyi. Dziennie płacą mieszkańcy 2 franki podatku inkwaterunkowego. Okręg Erstein w departamencie wyższego Renu ma opłacać dziennie 3000 franków kontrybucyi według dziennika „Industriel Alsacien“, wychodzącego w Mulhouse. P. Pelletan wniósł wiece prawodawczem, aby wszystkim wieśniakom Francyi nadać mundury i broń, zamienić ich tem samym na żołnierzy i uchronić od zagrożonych przez Prusaków rozstrzeliwań drogą sądów doraźnych. Kahlia ofiarowała, według doniesienia dzienników francuskich rządowi 20.000 jeźdźców na obecną wojnę. Jeżeli się fakt ten sprawdzi, byłaby to ofiara bardzo p żądana dla Francyi, nie obfitującej, jak wiadomo, do zbytku w kawaleryę.

— Fortecę Metz, około której trzy krwawe w tych dniach stoczono bitwy a która dotąd jest punktem oparcia armii francuskiej, tak opisują gazety niemieckie:

„Metz, forteca pierwszorzędna i stolica departamentu Mozeli, położoną jest nad Mozela i to z fortyfikacyami swemi po obydwóch stronach rzeki.

Forteca leży w pięknej i nader żyznej, pół mili szerokiej dolinie Mozeli, której szerokość tu około 200 kroków wynosi i która tu kilka ramion tworzy, oblewających należące do obwodu fortyfikacyjnego wyspy Chambière, Souley i St. Simphorien a przez urządzenia inundacyjne przyczyniające się w razie oblężenia do wzmocnienia placu. Pod Metz wchodzi koleje żelazne z Saarbrücken i Luksemburga, które następnie połączone niedaleko Nancy zlewają się z francuską koleją wschodnią; forteca jest prócz tego węzłem traktów, rozchodzących się w kształcie wachlarza na całą Lotaryngią, które, jak się samo przez się rozumie, w obecnych operacyach wielkie mają znaczenie.

Obwarowanie Metz, jeżeli się nie mylimy, przypada na początek 16 stulecia i zawdzięcza założenie znanemu kawalerowi de Ville; lecz dopiero sławny budowniczy Vauban rozszerzył i wzmocnił fortyfikacye tego placu. Od tego czasu pracowano bezustannie nad ich udoskonaleniem i rozszerzeniem, mianowicie w ostatnich latach, w których przez założenie nowych i czasowi odpowiednią poprawę starszych warowni usiłowano utrzymać równy krok z działaniem artyleryi naszych dni; jest bowiem starą zasadą sztuki i nauki wojennej, której nigdy pomijać nie wolno, że atak i obrona wspólnie się powinny warunkować i podwyższać; zasada, która uwydatnia się najjaśniej w dzisiejszych usiłowaniach marynarki wojennej, osłonić się przez pancierz od kul i przeciwnie przez wywołane tem dążenie marynarki wojennej, ażeby przez techniczne udoskonalenie dział i pocisków odzyskać napowrót dawną swą przewagę.

Dzisiaj obwód fortyfikacyi szacują na blisko dwie mile. Metz ma cytadelę na południe miasta, pod armatami której z Thionville przechodząca kolej mozelska do miasta wchodzi; na zachód po lewej stronie cytadelę Mozela; na wschodzie obszerną i silną cytadelę Bellecroix; prócz tego plac ten posiada wielki obwarowany obóz, nad którym jeszcze od rozpoczęcia wojny podobno pracują, tudzież pomniejszych, pomiędzy temi położone cytadele i szaniec, które się aż do Borny i Bellecroix na wschodnich wzgórzach rozciągają.

Dolinę Mozeli pod Metz otaczają po obydwóch stronach winoroślą obsadzone góry i dominują po części nad nią, z którego to powodu wciągnięto je w obwód wysuniętych obwarowań. Góry po lewej stronie, pomiędzy temi góra St. Quentin w kształcie kopuły, więcej niż 1000 stóp wysoka, górują nad przeciwnymi.

Metz potrzebuje, jeżeli jako tako uwzględniony być ma i żywiol zaczepny, załogę 30 do 40 tysięcy; lecz ażeby plac ten tylko dostatecznie os-

(1996) **Obwieszczenie.** (1)

Nr. 34832. Do marynarki wojennej Jego c. k. Apostolskiej Mości przyjęci będą jako uczniowie (хлопцы) do maszyn:

Młodzieńcy, którzy czternasty rok życia osiągnęli a szesnastego nie przekroczyli, co do obyczajów nienaganni, moralnie i fizycznie silnie rozwinięci i koniecznie czytać, pisać i czterema głównymi operacyami rachować umieją.

Osiągnięta już biegłość w jednej z profesyj w zawód maszyn należących, nadaje przy równych wymaganiach większego widoku do przyjęcia.

Ucznie (хлопцы) do maszyn kształcić się będą we wszystkich kierujących maszynami potrzebnych zręcznościach i wiadomościach w osobnej szkole w Pola, aby po ukończeniu lat szkolnych jako podoficerowie maszynowi w cesarskiej marynarce wojennej użytymi być mogli; i otrzymają prócz zupełnej odzieży i prawem ustalonych dodatków na zapatrzanie w żywność, żołąd dzienny w kwocie 14 kr. aust. wal.

W celu przyjęcia za uczni (хлопцов) do maszyn wystosować mają dotyczący kompetenci, a względnie ich rodzice lub opiekunowie pisemne podanie przez najbliższą wojskową komendę powiatową uzupełniającą do admiralatu portowego w Pola.

Do podania tego przyłączyć należy:

- a) metrykę chrztu i urodzenia, poświadczenie zaszczepienia ospy i dowód przynależności;
- b) świadectwo wystawione przez promowanego lekarza wojskowego co do zdatności ze względu na usposobienie fizyczne;
- c) w każdym razie świadectwa szkolne;
- d) wystawione przez przynależną władzę polityczną świadectwo co do obyczajnego i moralnego zachowania się;
- e) legalizowany rewers następującej treści:

Rewers.

Za zezwoleniem mego współpodpisanego ojca (mego współpodpisanego opiekuna i zatwierdzeniem władzy nadopiekuńczej) obowiązuję się z własnej pobudki na wypadek mego przyjęcia za ucznia (хлопца) do maszyn, wstąpić dobrowolnie do c. k. marynarki wojennej, skoro tylko ze względu na wiek i fizyczną zdatność rozstrzygającym w tej mierze postanowieniem ustawy wojskowej odpowiem.

Obowiązuję się dalej po zaasenterowaniu mnie przez cały czas mej obowiązkowej służby wojskowej, a więc przez lat dziesięć w marynarce wojennej służyć, poddaję się dobrowolnie wszystkim dobrze mi znanym postanowieniom, zawartym w organicznych przepisach dla służby maszynowej korpusu majtków, co do uczni (хлопцов) maszynowych, osobiście zaś porządkowi szkolnemu i okrętowemu.

Wiadomo mi dokładnie, że czas w charakterze ucznia (хлопца) maszynowego przepędzony w czas służby wojskowej wliczony nie będzie, i że ta ostatnia liczy się dopiero od dnia zaasenterowania, w końcu że na wypadek gdybym dla niewątpliwie dowiedzionego braku zdolności, dla uporeczywej opieki, dla złego zachowania się, albo z powodu sądowo-karnego postępowania wym powinowatym oddany został, przeciw byłbym obowiązany za każdej w charakterze ucznia (хлопца) maszynowego przepędzony, albo nawet tylko rozpoczęty rok poza prawny obowiązek służenia w linii jeden rok w czynnej służbie dodatkowo dosłużyć, skoro przez późniejsze dobrowolne wstąpienie, albo w drodze regularnej stawki do wojska lub do marynarki wojennej wcielony zostanę, i poddaję się dobrowolnie i tym postanowieniom.

N. . . dnia . . . go . . . 1870.
Podpis ojca (opiekuna.) (Podpis wystawiającego i władzy nadopiekuńczej) rewers.
(Klauzula legalizacyjna.)
Kompetenci, którychby komisja rozpoznawcza w Pola za niezdalnych do przyjęcia uznała, natychmiast rodzicom lub opiekunom będą odesłani. Koszta transportu tam i napowrót ponosi skarb marynarki.
Wied. n, w lipcu 1870.
Od c. k. państwowego Ministerstwa wojny.
(Sekeya marynarki.)

Kundmachung.

Nr. 34832. Als Maschinen-Jungen werden in Seiner Majestät Kriegs-Marine aufgenommen: Jünglinge, welche das 14te Lebensjahr erreicht und das 16te nicht überschritten haben, sittlich unbeanstandet, physisch kräftig entwickelt sind, und in jedem Falle gut lesen, schreiben und mit den 4 Grund-Operationen rechnen können.

Bereits erlangte Fertigkeit in einer in das Maschinensach einschlägigen Profession, gewährt bei gleichen Ansprüchen erhöhte Aussicht auf Aufnahme.

Die Maschinen-Jungen werden in einer eigenen Schule in Pola in allen einem Maschinen-Führer zu wissen nothwendigen handwerkemäßigen Geschicklichkeit und Kenntnissen ausgebildet, um nach Vollendung der Schuljahre als Maschinen-Unteroffiziere in Seiner Majestät Kriegs-Marine verwendet zu werden, und erhalten nebst der vollständigen Bekleidung und den normalmäßig festgesetzten Verpflegungsbeiträgen eine tägliche Löhnung von 14 Fr. öst. Währ.

Behufs Aufnahme als Maschinen-Junge haben die betreffenden Bewerber, beziehungsweise deren Eltern oder Vormünder, ein schriftliches Gesuch durch das dem Wittsteller nächstgelegene Ergänzungsberichts-

Commando an das Hafen-Admiralat in Pola zu richten.

- a) Der Lauf- oder Geburts-, der Impfungs- und Heimatschein;
- b) ein von einem graduirten Militärärzte ausgestelltes Zeugniß über die Körpertauglichkeit;
- c) die allfälligen Schulzeugnisse;
- d) ein von der zuständigen politischen Behörde ausgestelltes Zeugniß über sittliches und moralisches Wohlverhalten;
- e) einen legalisirten Revers folgenden Inhaltes:

Rewers.

Mit Zustimmung meines mitgefertigten Vaters (meines mitgefertigten Vormundes und mit Genehmigung der Obervormundschaft) verpflichte ich mich aus eigenem Antriebe, für den Fall meiner Aufnahme als Maschinen-Junge, freiwillig in die k. k. Kriegs-Marine einzutreten, sobald ich in Bezug auf Alter und körperliche Eignung den hiefür maßgebenden Bestimmungen des Wehrgesetzes entspreche.

Ich verpflichte mich ferner, nach erfolgter Assentirung meine ganze Wehrpflicht, somit 10 Jahre in der Kriegs-Marine präsen zu dienen, unterziehe mich freiwillig allen mir wohlbekanntem Bestimmungen, welche in den organischen Vorschriften für die Maschinen-Mannschaft des Matrosen-Corps bezüglich der Maschinen-Jungen enthalten sind, insbesondere aber der Schul- und Schiffsordnung.

Ich bin in genauer Kenntniß, daß die in meiner Eigenschaft als Maschinen-Junge zugebrachte Zeit mit zur Militär-Dienstzeit nicht gerechnet wird, und daß diese letztere erst vom Tage der Assentirung zählt, endlich daß ich in dem Falle, als ich wegen ungewisshast erwiesenen Mangels an Fähigkeiten, wegen anhaltenden Anfließes, wegen schlechter Aufführung oder straffeichlicher Behandlung meinen Angehörigen zurückgegeben werde, dennoch verpflichtet bin, für jedes in meiner Eigenschaft als Maschinen-Junge vollstreckte oder auch nur begonnene Jahr über die gesetzliche Linien-Dienstpflicht hinaus ein Jahr im Präsen zu dienen nachzudienen, sobald ich durch späteren freiwilligen Eintritt, oder im Wege der regelmäßigen Stellung in das Heer oder die Kriegs-Marine gelangte, und ich unterziehe mich auch diesen Bestimmungen freiwillig.

N . . . am . . . ten . . . 1870.
Mittfertigung des Vaters (Vormundes und der Obervormundschaft.)
Unterschrift des Revers-Ausstellers.
(Legalisirungs-Clausel.)
Bewerber, welche bei der Ueberprüfung in Pola von der Commission als untauglich zur Aufnahme anerkannt werden sollten, werden sofort den Eltern oder Vormündern zurückgestellt.
Die Kosten für den Hin- und Rücktransport trägt das Marine-Werat
Wien, im Juli 1870.
Vom k. k. Reichs-Kriegsministerium.
(Marine-Section.)

Объявление.

Ч. 34832. До морянки военной Его ц. к. Апостольского Величества приемовани будут как обученики (хлопцы) до машинъ молодцы, котри четырнадцатый рокъ житья осаждали а шеснаццатого не перекрочили, що до нравственности ненагани, морально и физично сильно развитин и доконче читати, писати и котрима головними операциями числти оумѣють.

Осажина оуже вглядеть къ одной зъ профессин до завода машинъ належанихъ, надае при ровныхъ вымаганихъ большу надѣю до принятиа. Обученики (хлопцы) до машинъ образоватиса будут ко всехъ крещенимъ машинами потребныхъ оупраженеихъ и ведомостяхъ въ особенной школе въ Польш, шобы по оуконченю летъ школьныхъ jako подофицери машиновки къ цесарской морянарцы военной оужитими быти могли, и отримуютъ оромъ польной одѣжи и пракомъ оусталеныхъ додатковъ на заасмотренье въ живиоеть жоладь денный въ кеотъ четырнадцати цент. вал. акстр.

Къ цели принятия за обучениковъ (хлопцевъ) до машинъ вистосовати мають дотичини компетенти, а вглядано ихъ родичи или опекши пишемно подана черезъ пайбализию войсковую коменда покѣтковъ дополняющъ до адмиралатъ портокого въ Польш.

- а) Метрикс крещениа и рождениа, поевѣдчене шепленной оспни и довадь принадлежности;
- б) свѣдоцтво выстаклене черезъ промоваого лѣкара войскового шо до здатности изъ вглядъ на оупосоовлене физичне;
- в) въ каждомъ разѣ свѣдоцтва школьни;
- г) выстаклене черезъ принадлежнсю власть полничной свѣдоцтво шо до нравстринного и морального захована са;
- д) легализованный реверс следующей основы:

Rewers.

За сонзволеньемъ моего восплодписаного отца (мого восплодписаного опекшиа и затверженемъ власти надопекшочой) оеовязьюса въ власной поведди на випадокъ моего принати за оученика (хлопца) до машинъ, встѣпити добровольно до ц. к. морянки военной скоро только изъ вглядъ на вѣкъ и физичнсю здатность рѣшаю-

чимъ въ томъ вглядѣ постановленамъ оустави войсковой отповѣмъ.

Оеовязьюса дальше по заасентированию мене черезъ цѣлый часъ мой оеовязковой сажжи войсков., отже черезъ летъ десять въ морянарцы войскової чинно сажжити, подаюса добровольно всемъ добре менѣ знанимъ постановленамъ, заключенимъ въ органичныхъ преписахъ для сажжи машиновой корпса майтковъ, шо до оучениковъ (хлопцевъ) машиновыхъ а особенно порадкови школьнымъ и корабельнымъ.

Кждомо менѣ докладно, шо часть въ характерѣ оученика (хлопца) машинowego проведенный въ часть сажжи войсковой вчисланный не буде и шо тѣло послѣдна чисантьса допѣро отъ дня заасентирована, наконецъ шо на випадокъ, всленимъ для несомнѣтельно доведного вракъ здатности, для оупорчнвого неведальства, для злого захована са или зъ покосъ сядово карного постспокана менимъ родственникамъ отданный зѣсталъ, прѣцжъ вслинимъ оеовязанный, за каждый къ характерѣ оученика (хлопца) машинowego проведенный ако наветъ только розпочатый рокъ по за правный оеовязковъ сажжениа въ лини оденъ рокъ въ чинной сажжѣ додаточно досажжити, скоро черезъ познѣйшсе добровольно встѣпленье, ако къ дорожѣ рѣслярной ставки до войска или до морянки военной коткленнимъ зѣстанъ и подлюса добровольно и тимъ постановленамъ.

Ана го 1870.
Подпись отца (опекшиа, Подпись выстакляючого и власти надопекшочой) реверс.
(Клаузала легализацийна).
Компетенти, котрихъ бы комиссия rozpoznawcza въ Польш за нездатныхъ до принятия оужинала. Будѣтъ къ снй часъ родичамъ или опекшамъ доослани. Кошта транспорту тамъ и напоротъ поноситъ скарь морянки.
Кдѣнь, въ липцю 1870.
Отъ ц. к. паыствого Министретка войны.
(Секия морянки).

Obwieszczenie.

Do c. k. marynarki wojennej przyjęci będą za хлопцовъ okrętowych młodzieńcy, którzy piętnasty rok życia ukończyli a siedmнадцатого не przekroczyli, ze względu na obyczaje nieposzlakowani, moralnie i fizycznie dobrze rozwinięci, dobry wzrok posiadają i ile możności cokolwiek czytać i pisać umieją.

Хлопцы окрѣтови wykształceni będą на przeznaczonym на ten cel osobnym окрѣcie szkolnym, tylko na majtków i podoficerów-majtków i otrzymają prócz zupełnej odzieży i żywności, żołąd dzienny w kwocie czterenaštu centów a. w.

Ubiegający się o przyjęcie za хлопцовъ окрѣtowych, a względnie tychże rodzice lub opiekunowie mają wnieść swoje podania przez najbliższą powiatową komendę wojskową uzupełniającą — do admiralatu portowego w Pola.

- Do podań tych przyłączyć należy:
  - a) metrykę chrztu i urodzenia tudzież dowód przynależności;
  - b) świadectwo przez graduowanego lekarza wojskowego wystawione, które wiekowi ubiegającego się odpowiednio silne rozwinięcie ciała stwierdzić i przewidywaną zdolność do pełnienia służby marynarskiej konstatować ma;
  - c) wystawione przez dotyczącą władzę polityczną świadectwo co do obyczajnego i moralnego zachowania się proszącego;
  - d) świadectwa szkolne jeżeli ubiegający się do szkół uczęszczał, wreszcie
  - e) legalizowany rewers ojca lub opiekuna następującej treści:

Wrzecie gdyby syn mój (lub pupil) N. N. za хлопца окрѣтового do marynarki wojennej został przyjętym, obowiązuję się we własnym i tegoż сына imieniu, że go w czasie kursu szkolnego napowrót żądać nie będę a gdyby on w ciągu nauk — wymaganiom nie odpowiadał i z tego powodu ze szkoły musiał być wydalony — bez wszelkiego zarzutu odebrać go napowrót. Oświadczam zarówno, że mi dokładnie oznajmiono, że syn mój (pupil) N. N. gdy tenże w c. k. szkole dla хлопцовъ окрѣtowych kosztm rządzu zostanie wykształcony, według przepisów ustawy wojskowej od dnia wystąpienia ztego marynarskiego zakładu naukowego, a względnie od dnia zaasenterowania przez pełnych lat dziesięć w c. k. marynarce wojennej czynnie służyć będzie obowiązany.

Kompetenci którzyby przez komisję rozpoznawczą w Pola za нездатных do przyjęcia uznani zostali, bezzwłocznie rodzicom lub opiekunom zwróceni będą.
Koszta transportu tam i napowrót ponosi skarb marynarki.
Wiedeń w lipcu 1870.
Od c. k. państwowego ministerstwa wojny.
(Sekeya marynarki).

Kundmachung.

Als Schiffsjungen werden in die k. k. Kriegs-Marine aufgenommen: Jünglinge, welche das 15te Lebensjahr zurückgelegt und das 17te nicht überschritten haben, sittlich unbeanstandet, geistig und physisch gut entwickelt sind,

